

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVI.****Blaj, 3 Martie 1906.****Numărul 9.**

In fața crizei.

Disolvarea dietei și numirea comisarului regesc, se vede, că a surprins pe politicienii noștri. Cel puțin pentru deputații noștri se pare, că așa pe neașteptate au venit aceste evenimente, cât nu au știut momentan, ce poziție să iei, și astfel au lăsat să treacă fără nici o observare enunțarea președintelui dietei, că camera întreagă, cu excepția contelui Károlyi, a fost de acord întru retrimiteră rescripțelor regale nedescise Majestații Sale. O greșală, care n'ar fi trebuit lăsată să se întâmple.

Dar dacă deputații noștri au stat nedumeriți în acele momente, și mai nedumerit e întreg publicul nostru și cu atât mai puțin luminați sunt frații de dincolo.

Ar fi trebuit credem noi, ca deputații noștri să lumineze publicul românesc asupra situației; ca comitetul partidului național să informeze pe adicții săi asupra poziției, ce trebuie să o luăm noi românii în fața absolutismului magiar, ca să-l numim așa, — care și-a început stăpânirea asupra țării prin mijloace destul de drastice.

Ținând să informăm pe cetitorii noștri asupra dezvoltării lucrurilor, punem de data asta în față estrase din două articole, unul scris în un ziar de aci, de unul de ai noștri, domiciliat dincolo, celalalt în un ziar de dincolo, probabil tot de un ardelean. Am ales aceste două articole, fiindcă, din întâmplare, se provoacă la un eveniment însemnat din istoria neamului nostru: la unirea cu biserica Romei.

Sub titlul: „*Slugile cui?*” dl Ioan Slavici în „*Tribuna*” dela Arad nrl dela 21 Faur n. scrie următoarele:

„E lucru știut de toți și netăgăduit de nimeni, că biserica română greco-catolică s'a întemeiat, a crescut și s'a întărit prin stăruitoarea purtare de grijă a Curții din Viena, care a înzestrat-o cu de toate și i-a fost în

toate împrejurările bună ocrotitoare. Ori om smintit, ori fiu înstrăinat ar trebui dar să fie Românul greco-catolic, care nu și-ar da sama, că el cauza bisericii sale o servește dându-și sângele și avutul pentruca să sporească puterea Monarhului său.

„Iară noi ceice am stăruit în „legea veche” nu avem să vedem în biserica greco-catolică un așezământ pentru noi străin, ci focarul de viață morală, din care s'au revărsat asupra poporului român primele raze ale culturii moderne, și au eșit primii luminați ai neamului nostru, noue tuturoră preamăriții vestitori ai renașterii noastre naționale.

„Numai ceice vorbesc în neștiință mai pot să zică, că propaganda „unionistă” ne-a desbinat.

„E deschisă azi cartea trecutului și din ea ori și cine se poate lămuri, că nu a voit nimeni să ne dezbine. Ne-am dezbinat noi înșine cum dezbinămu-ne și astăzi adese ori — nu pentruca unii am primit „unionea”, iar alții o respingem, ci pentruca e fără de margini și nepricerea și răutatea ome-nească.

„Numai de noi înșine avem să ne plângem, dacă între „ortodocși” sunt oameni pătimiși, care văd în „unire” izvorul a toate relele, iar între greco-catolici se ridică din când în când deasupra fanaticii, care, mai catolici decât Papa, nu admit, că poate să porniască și dela „sismatici” vreun bine și ne turbură viața printr'un prozelitism lipsit de rațiune. Sunt răi creștini și unii, și alții și, fiind răi creștini. nu pot să fie buni români: n'au însă ceialalt decât să-ți țină strănși pentruca pace să fie și dragoste între frați.

„Tot astfel și în trecut am fi rămas una și aceeași biserică, dacă cu toții am fi primit „unionea” ori cu toții am fi stăruit în „legea veche”, și știm azi, că de aceeași ocrotire ne-am împărțit și dacă nu ne-am fi despărțit unii de alții.”

Și apoi trage concluzia: „Românii să binecuvinteze pe bătrânul lor Monarh... și să se pătrundă de simțământul, că Dumnezeu... l'a rânduit să poarte grije de oameni, ocrotind pe cei slabi și înfrânând pe cei volnici... Românii vor pacea și dreptatea, și-și dau seamă, că slujile lui Dumnezeu sunt, dând pentru Monarhul lor, ceea-ce e mai bun în ei și în ale lor.”

„Agrarul”, organul societății agrare a marilor proprietari, în nrl

dela 22 Ian. v. (4 faur) în articolul „*Ardeleanii și conflictul sârbo-austriac*”, semnat de —S— un ardelean, arătând, cum Sârbii sătui de jugul Austriei, au rupt-o economiceste, închiind uniune vamală cu Bulgaria, se provoacă la raporturile noastre de fidelitate față de tron, și hazardază următoarele enunțări:

„In inimile noastre a Românilor din Ungaria, Austria, Viena a sămănat vânt de atâtea ori și până acumă nu a cules nici odată furtună!!

În secolul al XVII, având nevoie de ajutorul nostru în potrița ungarilor calvini din Transilvania, ne-a ademenit la unire cu Roma, promițându-ne o mulțime de drepturi. Cum orbul nu vede lumina zilei așa nici părinții noștri nu au văzut acele favoruri, în schimb s-au trezit desbinați în două tabere dușmane.

„La 1848—49 Românii au sărit cu toții pentru apărarea tronului împărătesc de pe care nu li-se făcuse nici un bine, copii și bătrâni, femei și bărbați, pentru credința cătră împărat, au murit cu zecile de mii. După zilele de urgie conducătorii românilor drept resplată au fost bănuți, închiși și palmuiți; apărătorii tronului desconsiderați și depărtați, iar uzurpatorii lui răsplățiți. Românii au fost dați drept plată de războin Ungurilor.

„Și când ungurii nu se mai mulțumiau cu strivirea Românilor se ridicau și în potrița Vienei.

„Aceasta tăcea, și le făcea mereu concesi, până ce s'a trezit, că nu-i mai rămâne nimic. Și abia în momentul din urmă a îndrăznit ca să zică un: *Nu se poate!* Furia magiarilor produsă de acest nu se poate al Vienei, a fost demolită tot numai prin sprijinul Românilor credincioși.

„Astăzi recunosc și Ungurii că Viena a fost salvată și ei învinși prin naționalități și mai ales prin Românii din Ungaria. Insă Viena cu nerecunoștința sa merge așa de parte, că și în aceste momente critice pentru ea, promite ungarilor sacrificarea noastră și a celorlalte naționalități credincioase.

„Ce rost mai are atunci alipirea noastră de Viena, care totdeauna ne-a jertfit Ungurilor?”

„Ungurii prin conducătorii lor Kossut și Aponyi caută să ne câștige alianța împotriva Vienei.

„Nu ar fi bine într-adevăr să urmăm exemplul sârbilor și să părăsim vechea noastră politică cu draguțul de împărat și să

căutăm a încheia un pact just cu poporul magiar."

Să nu uităm că „Agrarul“ are rubrică constantă în fie-care număr pentru noi.

Iată fața în față doue sfaturi, unul limpede și explicit: Românii din Ungaria și Transilvania, să nu se despartă nici odată de gloriosul tron, și să nu-și uite de vechia și statornică credință față de casa de Habsburg, — celalalt mai șovăitor, mai puțin cutezat, de aceea îmbrăcat în o întrebare sugestivă: N'ar fi timpul potrivit, să rumpem cu dragostea noastră față de Monarh, și să ne aliem cu Magiarii?...

Ce va face cetitorul puțin orientat în judecarea evenimentelor, nu tocmai depărtate, când constată, cum același fapt e tălcuit în doue chipuri diametral opuse?

Se impune deci o neamănată limpezire a gândurilor, prin o declarație demnă și bine chibzuită a celor chemați. Și până atunci însă, noi inclinăm pentru scrisesele d-lui Slavici.

CORESPONDINȚE.

Instalare de protopop. *)

Reghin 16 febr. n. 1906.

Zilele din 10 și 11 februarie a. c. pentru parohia gr.-cat. a Reghinului și pentru

*) Întârziată din lipsa de spaț.

tractul de același nume au fost zile însămănate, căci atunci a sosit și s'a instalat noul protopop Dl Ariton M. Popa.

Știa deja toată regiunea, că ziua sosirii noului protopop e statorită pe 10, iar cea a instalării pe 11 februarie c. Se înțelege, față de o astfel de sărbătoare a fost cu neputință a nu să însuflești ori care creștin de simț bun, și mai ales cei chemați. Drept aceea poporul gr.-cat. din Reghin, condus de puțina, dar inimoasă inteligență, de timpuriu s-a pregătit ai face noului său mire o primire vrednică de poziția sa. Încă înainte de amiază se observă prin Reghin o mișcare românească neindatinată. La 12 oare și 20 min. sosește trenul, aducând pe veneratul protopop N. Solomon, noul protopop A. M. Popa, însoțit de fostul său conșcolariu V. Tătar paroh în K-Sântioana și de M. Elekeș cumnatul său. Dl D. Truța jud. pens. și procuror suplent, salută călduros pe doritul oaspe, prin o cuvântare măduoasă și bine simțită. Tot astfel răspunde noul denumit protopop.

Dela gară șirul lung de trăsură se îndreptă spre biserică, aceasta își așteaptă oaspeții cu ușile și porțile deschise. Când apărură în ușa bisericii, din strană se întonă „Împărate cerese“ cântat de 2 preoți și 4 învățători. Dni protopopi ingenunchie în ușa împărătească și rostesc în taină o rugăciune de mulțămintă. După care eșind merg la prânz la Dr. Ioan Popescu avocat.

Duminecă la 11 februarie la 1/29 oare clopotele melodioase ale bisericii române din Reghin, invită pe toți doritorii de sărbare, fără deosebire de neam și confesiune la festivitatea solemnă. Utrenie se făcū de 3 preoți, iar s. liturgie se celebră cu profundă pietate de Prea On. Dni protopopi N. Solomon pontificant, A. M. Popa, 5

preoți concelebrați și 2 lectori. Sub s. liturgie a cântat armoniosul cor din loc, sub conducerea harnicului învățator dirig. D. G. Maior. După rugăciunea amvonului. Dl protopop instalator N. Solomon din Ludoș — cu fața cătră poporul ce îndesuia biserica, în frunte cu inteligența română și alte auctorități străine — încunjurat de preoții concelebrați, — după o introducere scurtă, cetește decretule Preaven. Ordinariat Metropolitan despre denumirea noului paroh și protopop tractual al Reghinului în persoana Dlui A. M. Popa, după cari entusiasmat, cu s. evanghelie pe brate, i-o predă acestuia ca pe tesarul cel mai bogat, în care se cuprinde toată învățătura divină, legându-i de inimă să meargă și să-o vestească, să predice și să învețe toate popoarele, și mai ales celui încredințat dânsului, dupăcum a făcut marele învățator, care a sigilat-o cu scump sângele său. Apoi îi predă S. cruce, semnul credinții, speranții, iubirii și mângăerii, ca călăuză și deviză a vieții sale, prin care va învinge toate greutățile și pe cei mai crunți inimi.

În fine predându-i cheia bisericii în sensul decretule cetite îl investește cu toată puterea și drepturile împreunate cu sublimul, dar greul său oficiu. — Rostul acestei cuvântări au fost atât de dulce și armonios, atât de înălțător de suflet și elocuent.

Sub impresiunea aceasta de dulce amintire, parcă auziam pe marele apostol al românilor Petru Maior, care poate chiar așa vorbea odată din acel loc sfânt. Răspunzând nou instalatul protopop Dl A. M. Popa prin o cuvântare însuflețită își depune omagiile de supunere și mulțămintă Excelenții Sale Înalt Prea Sfințitului Domn Mitropolit Dr. Victor Mihályi și Preaven. Ordinariat, din a

FEUILLETON.

DOUĂ IUBIRI.

(Continuare.)

1

Și a dus-o bine Dan și la școală străină, că avea o minte ageră. Dar când venia pe vacanțe acasă, preoteasa nu se putea mira de ajuns, de ce e copilul ei așa de palid și de ce are durerea aceea mare în ochi. Preotul se făcea că nu vede nimic. Icoane nedesluse, imbrodite de neguri, îi veniau meren în minte, nespun de atrăgătoare. Nu știa ce are să fie, dar simția că acolo departe, când va fi lumină, va trebui să-l vadă și pe Dan al lui. Într'o vacanță, Dan plecă foarte supărat de-acasă. Ziua întreagă a hoinărit pe câmp, printre muncitori, prin păduri, și când veni sara acasă, obraji îi ardeau și ochii îi erau plini de vâpăi de lumină. Era numai preoteasa acasă și Dan i-a povestit tot ce-a văzut în ziua aceea, cu atâta patimă, de gândiai că va țigși sângele din obraji. La urmă oftă și zise numai atât: „Vezi, mamă dragă, cum is oamenii noștri, și dascălii străini — la școală — ne spun, că stăm pe-o treaptă cu țigani. Ce batjocură!“

Doi ani de zile așa a dus-o feciorul popii Iancu. Dar când a terminat clasa a șasa, era de optsprezece ani și-i mijia o mustăcioară moale și deasă, de se opriau fetele din sat pe drum, și ziceau: „Ūi, tu dragă, la ficiorul popii!“ Iar babele oftau: „Tu, soro, oare vom mai trăi noi, să-l auzim și pe Dănuț, cetind Evangelia?“

Preoteasa, așa câte-odată, se gândia, că oare ce fată din jur ar vrea Dan, să fie

preoteasă aici în satul lor. Dar lui, vezi bine, nu ar fi îndrăznit să-i zică o vorbă legănată. Simția că Dan ar fi roșit până după urechi. Că iată, Dan e de optsprezece ani și într'o sară, prin Iulie, a venit acasă aprins la față ca un bujor. Se apropie de preoteasa și-o întreabă — privindu-o cu ochi foarte neliniștiți: „Mamă, cine e domnișoara aceea, care umblă cu baronița dela noi în trăsură?“ — „Cine să fie? fată-sa.“ — „Fată-sa?“ întreabă mirat Dan. „Gândiam că e una străină!“ Pentru noi e ea și o străină“ zise preoteasa. „Nu umblăm la ei, nu vin la noi. Ce-am și cânta? Apoi nu ne-am putea nici înțelege. Nu știu o vorbă românește, deși mai ales doamna a trăit mult în satul nostru. Dar, ian spune-mi, cum ți-a venit în minte să întrebi?“

Dan nu mai cuteză să privească în ochii preotesei. „Eram printre lunci, pe drum. Au fost acolo la coasă vre-o douăzeci de Români, și să vezi cum stau acum întinse pe lunci brezdele groase. Mirosul de iarbă înflorită te îmbăta și de-asupra era un cer senin ca lacrima. Să te fi tot plimbat pe drumul acela. De-odată însă and. cum durăe o trăsură în ropotul de copite a lor doi cai negri, cu găturile încordate. Mă înore, dar nu mă întore bine și căruța trece pe lângă mine. Acolo baronița și o fată. Copila avea o pălărioară albă și haina întreagă îi era ca zăpada. Numai ochii și sprâncenele îi erau negre, — încolo zăpadă din pădure. Zău, mamă, de nu-ți spun drept: dintâi credeam că-i un ânger.“

Preoteasa se uită la el și rîde cu mare poftă. „Vezi, Dane, eu cred că nici

nu-ți vei fi ridicat pălăria. Ce vor fi gândit? doar' pe baronița o cunoști!“

— Nu mi-am luat-o, că nici n'am avut vreme... Dar copila, după-ce a trecut căruța, îndată și-a întors capul și s'a uitat la mine. Anzi, mamă, chiar în ochi mi-s'a uitat!“

Preoteasa răsese din tot sufletul. „Mai știi! Încă te-a fi deochiat Ella. bat-o s'o bată de fată. Hai, Dane, că-ți sting eu cărbuni și nu ți-a fi nimic!“

Dan nu zise nimic, ci eși în curte, de aci merse în grădină, apoi veni iar în curte. Deschise porțile și eși în uliță. Amurgise bine și vitele s'au fost culcat prin curțile creștinilor. Liniștea creștea meren, se auziau svonuri depărtate, cu cât te apropii mai mult de capătul satului. De-asupra, luminile albe se îndesau tot mai tare, bătuind ceriul, ca și cum ai bate dese cuie de argint cu gămalie de diamant pe un fond întunecat, neguros.

Ajuns în capătul satului, Dan se întoarse iarăși pe acelaș drum. Mergea acum repede. Acasă cină ingrabă și se culcă.

Îi plăcea să doarmă vara afară. Casa popii are pridvor, și-acolo, doamne, ce pat și-a mai făcut Dan. Aproape un păr. — sădit de strămoșii lor — își tremură frunzele ușoare la cea mai mică boare. Aci, să fi avut gândurile de pe lume, și totuși trebue să poți dormi. Așa a crezut Dan totdeauna. Și iată, în sara asta tot nu-l prinde somnul. Din tot ce a văzut astăzi, două imagini se redesteaptă meren: aude durutul trăsării și vede fata. Și în răstimpuri îi vine în minte vorba „Ella“, — mamă-sa a zis c'o cheamă Ella. Bine, dar

cărui grație fu designat în acest post de sentinela a bisericii noastre naționale.

Mulțamește vrednicului D. protopop instalator, după aceea administratorilor tractual și parohial, cari l-au înlocuit până la introducerea sa, își desfășură programul plin de iubire, mulțumind preoților, învățătorilor, poporului credincios și publicului numeros pentru dragostea și cinstea manifestată față de dânsul, promițând solemn aș jertfi vieța pentru binele deobște, la cari mulțimea îi răspunde cu o inimă „să trăiască!”

După terminarea festivităților sacre, au fost prânz comun. Un public de 60 de persoane, încântat de buna reușită, a luat parte la acest banchet. Preoțimea tractuală a fost reprezentată prin 10 preoți, corpul didactic prin 8 învățători, magistratul, judecătoria, percepătorul, of. de cai ferate, of. postal și financiar au fost reprezentați prin șefii lor. Preoțimea gr.-ort. prin protopop, romano-cat. și ev.-luteranii prin capelanii săi orășenești. Inteligența din Reghin toată a luat parte distingându-se prin o prevenire nobilă. La timpul său s'au început toastele oficioase în sănătatea Exc. Sale dlui Mitropolit, a noului protopop, a protopopului instalator, a ospetilor și a autorităților ș. a. După aceea, fiecare mai bogat cu o experiență, încântați și mulțumiți în suflet de reușita splendidă, ne-am despărțit urând sărbătoriiilor nostri protopopi: ani buni și fericiți!

Un participant.

Concertul din Arad.

— *Raport special.* —

Ne poruncește legea bisericească. să păstrăm cumpăt și să abandonăm petrekerile șgomotoase în post. Conform acestei

legi și pentru satisfacerea și a tradiției românești, până la „lăsatul secului” creștinii își „scot din capete” cu petrekerile. La noi românii, din această țară a noastră, petrekerile de asemenea natură au o mare importanță, de ordin social, pe care însă nu voi să o „studiez” aci, ci o indic numai prin momentele, din cari rezultă.

La concertul aranjat de tinerimea noastră intelectuală din Arad, Joi la 22 Februar, au strălucit cu prestațiunile lor: un distins artist din București, o diletantă de talie artistică din Timișoara și o măjeștră în arta sa, din orașul d-voastră, din Blajul nostru al tuturor de venerabilă aducere amiate, — înafară de ce avem și noi, aradani, propriu al nostru. De unde rezultă, că noi, românii din toate ținuturile, ne cunoaștem, ne dorim, ne iubim și mergem împreună la lucru bun. (Dare-ar Dumnezeu să fie așa și în politică!)

Dar, vă rog, să-mi scuzați această prealabilă disgresiune, căci scopul meu nu este altul, decât să vă raportez, despre concertul amintit mai sus.

Să încep dar!

Punctul culminant al concertului, așa cum a fost el contemplat, a fost în prestațiunile baritonului de operă, dl D. Popovici, astăzi directorul conservatorului din București.

Dintre număratoarele puncte, pe cari le-a cântat distinsul artist (acompaniat la pian de dă. Melania Brândușan) a fost admirabil interpretat „Erikönig” de Loewe. Coloratura vie și puternică a cântării artistului te răpește. Cântecul românesc „Știu mândru” și „Mugur mugurel” au provocat torente de aplause și rechemări. Punctele de forță ale artistului cântăreț, au fost: Prolog din „Bajazzo” de Leoncavallo

și „Grenadirii” de Schumann. A cântat cu multă inimă, cu admirabilui temperament artistic și neîntrecuta nuanțare a vocii, — dar a trebuit să constatăm, că artistul în timpul din urmă a pierdut din mărima vocii.

Un incident de interes! După-ce se încheie cântecul cu vorbele: „Um de Kaiser zu schützen”, din public răsună: „Trăiască împăratul!” și între puținii magiari era de față și fostul deputat kossuthist Barabás Béla.

Doamna Lucia Cosma, are o voce ca cristalul și o școală demnă de vocea sa dragălașă. A cântat cu adevărată artă aria Violettei din „Traviata”. I-s'au făcut ovațiuni, cari nu voiau să contenească și a fost silită să repete perle de frumusețe de cântece populare.

Voce dulce, puțin voluminoasă, dar de o neîntrecută dulceață are d-na Cosma.

D-șoara Melania Brândușan, neobosita acompaniatoare, ne-a dat prilejul să o vedem și la largul său, stăpânind pianul. „Preludii” de Iacob Murașanu, a fost cântată cu o ușurință și precizie, care te face să admiri siguranța în dominarea pianului. Tehnica desăvârșită și temperamentul, cu care a executat „Appassionata” de Beethoven, ne-a procurat adevăratul deliciu al plăcerii artistice.

D-șoara Leontina Pop, fca profesorului George Pop din Arad, cântând „De m'ai iubi” de Denza, s'a dovedit o sopraniștă mult promițătoare. Volumul și forța vocii sale e ceva deosebit, și ar merita să fie școlată, pregătită pentru gloria artei române.

Frumosului concert i-a urmat o veselă petrecere de dans, care a durat până spre zori de zi.

Sisifus.

ce avea el cu fata aceea? Nimic! Iac'asa, i-s'a parut și lui că-i un ânger. Atâta tot. Dan se svârcoia în pat și cerca să adoarmă. Dar atunci o vedea cum își întoarce capul și cum i-se uită drept în ochi. Și uite, Dan vede și acum ochii aceia. Pentru ce și-a întors Ella capul? Fleacuri! De ce să nu și-l fi întors, doar nu e ținuită în trăsura. Pacea adâncă crește meren peste sat și abia târziu se ridică și luna plină, albă. Dar când a văzut-o, a avut o senzație foarte ciudată: să prindă cu mâinile amândouă luna de pe cer, să o ascundă în sân: cum e rece, par'că așa l-ar răcori.

A doua zi, când era și popa Iancu în casă, zise preoteasa: „Vezi, Dane, tu ai putea să-ți petreci frumos vacanța. Să vezi ce rău e în grădina baroniții. Cum știi tu ungurește, i-ai mai ținea de urât Ellei, că n'are săraca pe nime să mai echimbe o vorbă, numai florile din straturi și paserile din întunecimea arborilor stufoși”. Dan aruncă o privire furișe la popa, apoi își plecă capul în pământ. Dar nu poate sta mult așa și iasă afară. Iancu se uită întrebător la nevastă. Preoteasa răsese și-i spuse pătania de eri a lui Dan. „Copil, părinte, să-l vezi cum mi-a povestit de însuflețit, cum s'a întâlnit cu baronița și cu fata-sa”. Popa Iancu, după un răstimp de tăcere, ca și când s'ar fi gândit la altceva, zise, fără să se uite la preoteasa: „Copil, copil, dar uite că-i dă mustața!” Apoi, privind la Maria, zise iar: „Nu vezi că-i dă mustața?”

Zilele din Iulie dogoresc ca un cupțor aprins, dar popa Iancu are o grădină cu erpă subțire, de mătășă, vecinic umbrită. În nucul rotat, cu coaja crepată, doamne,

cum cetia de bine Dan, cu gândul dus de parte, prin pădurile de brazi cu aerul tare, pe potecile uitate a munților bătrâni, de unde s'a pogorit odată atâta cinste și vitejie, ca să se stingă bajocorită în văi, și să rămâie munții goi, înegriți de durere. Avea popa cărți frumoase, și Dan, cum învăța la străini, trebuia să citească și românește, avea să facă odată slujba sfântă în biserică. Și Dan sta ceasuri întregi acolo la umbră și cetia, și când îi spunea popii ce i-a plăcut mai mult, acesta îi privia cu niște ochi, ce păreau că voiesc să vadă în inima băiatului.

Dan merse și acum în grădină. Dar ceea-ce cetia acum, i-se părea foarte cunoscut, a mai cetit de atâtea-ori aceleași pagini par'că. Întorcea foaie după foaie, ochii îi lunecau peste șiruri, ca peste o oglindă lucie de apă. Și e veche cartea asta, și, iată, unele șire sunt mai șterse. Pare că el n'are alta de făcut, decât să strângă din ochi, ca să vadă slovele acelea. Da, de alte-ori putea să citească în tihnă. Dar acum cine e de vină, că dintre pruni nu sboară bine o mierlă galbină, și vine alta, să flure cu atâtea întorsături, par'că anume ca s'o ascuți? Și când nu mai dat prin grădina popii atâtea gheunoi verzi să bată mărunț toaca în toate părțile, de să nu faci alta, numai să-ți tot întorci capul după ciocăniul lor, ca și când te-ai apăra de-o albină, ce-ți tot bizăie pe la urechi? Vezi bine că Dan nu-i de vină, că el nu le-a chemat. Și în urmă păcat e, că închide cartea și iasă la uliță? Și așa s'a mai răcorit și întepeneste omul, dacă nu se mai mișcă.

Dan a eșit în sat, dar nu știa unde

să meargă. Va da el pe unde-va, că doar într'o zi de vară e larg hotarul. Când a ajuns însă pe lângă zidul cel înalt, a simțit așa un fel de frică și a trecut grabnic: Să nu se deschidă cumva porțile grele ale curții, și căruța baroniții să ese chiar acum, și să treacă în ropotul de copite a celor doi cai negri, cumu-i tăciunele, cu găuri încordate. Când era departe acum, a stat și a privit în urmă. Nu era nimic, numai un car venia în mersul legănat al boilor. Dan porni și-i veni în gând: oare ce ar fi să audă duritul trăsării de eri? Ce să fie, ia ar trece pe drum incolo, de nici nu ar avea vreme s'o vadă. Fără să se mai gândească la căruța, îi veni de-odată în minte lunca de ieri, cosașii, brazdele de iarbă mirositoare. Doamne, mai ales sulfina și sănzienele cum îmbalзамau aerul. Și se vedea de acolo departe, de să fi tot privit, cum se înalță munții vineți.

Cosașii eran acum în altă parte, adânc în lunci. Și nu se auzia șueratul de șerpi a coaselor, nu vedeai cum se înclină domol iarba înaltă. Videai numai cum se leagănă, stând par'că în loc, românii plecați de spate. Și din când în când coasele se răzimai în toporăști, și începeau să glăsuiască, cum fac primăvara prin frăgari stigletii: ciovine-ciovine-ciovine-ciovine. Copiii spun, că atunci zice stigletii: opinci-opinci.

Dan se plimbă pe drumul alb dintre lunci, cum se plimba și asară, dar mirosul de sulfina nu se mai simte, și colo spre miazăzi, unde dau munții, azi e o negură deasă, de nu se mai vede nimic.

(Va urma.)

I. Agârbiceanu.

REVISTE.

Budapesta. Ministrul președ. Fejérváry, a fost la Viena în audiență la Monarhul. Lucrurile, ce s'au pertractat, să țin în taină.

După scrisesele unor foi din Viena însă reiese, că Majestatea Sa a aprobat modul de vedere al lui Fejérváry. Astfel guvernul va purcede mai energic față de rezistența coaliției. Guvernul voiește să recruțeze, și aceasta, pe lângă toată sbieretul coaliției, îi va succede.

Va ordina și noue alegeri — atunci când va află de potrivit. Va mobiliza aderenții votului universal, și după-ce va fi introdus votul universal în Austria, îl va introduce și la noi prin o ordinațiune regească; și să vor face apoi alegerile pe baza votului universal. Astfel, parlamentul recrutat din aceste alegeri, va da o adevărată icoană a dorințelor și aspirațiilor popoarelor din Ungaria.

Ungurii să tem de aceasta și sunt tare desperați de nefericita întorsătură a lucrurilor.

Alegătorilor români!

Procedura compunerii respective rectificării listelor de alegători se începe cu primele zile ale luni Martie. Să fie deci fiecare, care e îndreptățit și să interesează pentru binele comun, cu deosebită atențiune deja la începutul procedurii. Până în 8—10 ale luni Martie se constituiesc comisiunile de conscriere, care vor umbla apoi pe sate pentru efeptuirea compunerii, respective rectificării. Constituirea comisiunii compete comitetului central, care alege în fiecare cerc electoral câte o comisiune de conscriere, sau dacă e de lipsă și mai multe.

Comisiunea constă din trei membri, dintre cari unul figurează ca președinte.

Dispozițiunile directe ale legii prescrie comisiunilor, ca să se prezinte în fiecare comună mare și la sediul fiecărui cerc notarial. Totodată prevede legea și aceea, ca fiecărui interesat să i-se facă la timp cunoscut venirea comisiunii în comună. Timpul când se prezintă comisiunea în locurile amintite, trebuie să-l defigă președintele comisiunii *totdeauna înainte*, așa încât antistia comunală să aibă timp, ca *terminile acestea să le aducă la cunoștința tuturor comunelor prin modul obicinuit cu cel puțin 8 zile înaintea venirii comisiunii*. Atât comisiunile, precum și comunele, au să se țină strict de termenele *defipte și publicate*. Chiar numai în cazuri grave să pot amâna, dară și atunci este a să defige *termin nou*, care trebuie adus la cunoștința tu-

turora cu *cel puțin 8 zile* mai înainte.

Despre procedura comisiunii la locurile defipte, precum și despre drepturile cetățenilor în fața comisiunii de conscriere, să vor da informațiunile necesare în numărul viitor.

CONVOCARE.

I. Reuniune de înmormântare din Blaj,

invită la

I. Adunare generală

ce se va ținea Duminecă în 25 Faur v. 10 Martie n. 1906 la 3 d. p. în localul Casinei române din loc, după următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru verificarea procesului verbal.
3. Raport asupra gestiunii anului 1905.
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea raportului.
5. Propunere pentru modificarea § 4 din statute, în scopul înființării de filiale.
6. Alegerea unui membru în consiliul direcțiunii.
7. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința consiliului direcțiunii, ținută la 25 Faur n. 1906.

A. C. Domșa m. p.   A. Caliani m. p.
director.   notar.

Raportul Consiliului de direcțiune asupra gestiunii anului 1905.

Onorabilă adunare generală!

Lipsa unei reuniuni de înmormântare între împrejurările noastre locale, s'a simțit de mult. Roadele, ce astfel de uniuni răspândesc, sunt binefăcătoare, atât în privința materială, cât și morală. Succesele, ce le-au dobândit instituțiunile românești de atare natură, au dat un îndemn puternic spre a le urma exemplul.

Cedând dorinței generale, în primăvara anului 1904 s'au făcut pașii și la noi din partea unor bărbați generoși — pentru înființarea „I. Reuniuni de înmormântare a locuitorilor români din Bla-oraș și Blaj-sat.”

Coalele circulante în scurt timp au fost acoperite cu sute de subscrieri așa, încât în 20 Martie 1904 s'a putut deja ținea, în prezența număroasă a membrilor, adunarea generală extraordinară. Cu această ocaziune s'a discutat și primit proiectul de statute prezentat de dl dr. Dan. Sabo.

Statutele în 22 Noemvrie 1904 sub nrul 110,708 s'au aprobat și din partea dlui Ministru de interne.

Astfel „Reuniunea de înmormântare” deja în 25 Decemvrie 1904 și-a ținut adunarea de constituire, alegându-și actuala direcțiune și comitetul de supraveghiere.

Fiind Reuniunea astfel organizată cu 1 Ianuarie 1905 a început primul său an de funcționare, despre care conform dispozițiilor §-lui 21 avem onorul a Vă prezenta următorul raport:

A. Ședințele.

Consiliul de direcțiune și-a ținut ședințele amăsurat §-lui 31 din statute. În aceste ședințe a primit membri noi, conform dispozițiilor statutare; a controlat incassarea taxelor; a discutat și-a luat dispoziții necesare cu privire la încunoștințarea despre decedarea cutărui membru, precum și cu privire la prezentarea membrilor la înmormântare; a făcut pași pentru înleznirea procurării obiectelor de lipsă la înmormântare; a decis servirea în fiecare an a unui părăstas în Sămbăta morților, la biserica parohială, și în urmă a rezolvat diferite chestiuni administrative.

Aproape de sfârșitul anului, depărtându-se din Blaj, membrul Iuliu Bartoc, locul dănsului devenind vacant veți binevoi a-l completa.

B. Membri.

Reuniunea la început a avut 300 de membri ordinari. În cursul anului acest număr s'a ridicat la 333, au fost respinse 6 cereri de primire.

Au decedat 6 membri, erezilor acelora li-s'au licuidat sumele statorite prin § 16.

Despre decedare membrii s'au avizat prin anunțuri funebre speciale și intru cât s'a putut, s'au prezentat și la înmormântare, dând astfel ultima onoare decedaților.

Ținând samă de roadele binefăcătoare a acestei reuniuni, s'a exprimat dorința din mai multe părți, ca punctul 3 din § 4 se fie modificat, în direcțiunea aceea, ca să facă posibilă înființarea de filii, mai ales în comunele mai apropiate de Blaj. La locul său vom face convenita propunere on. adunări generale.

C. A v e r e a.

Averea constă din a) taxele de înscriere de câte 2 cor. 60 fil. b) din suma de 60 fileri solvită la decedarea unui membru, precum și c) din suma, ce rezultă din subtragerea alor 10% din ajutoarele date erezilor celor morți.

Sumele de sub a) și b) formează fondul general de ajutorare, iar celea de sub p. c) formează fondul de rezervă.

Percepțiunile fondului general au fost de Cor. 2015.16 iară erogațiunile de Cor. 938.33. Starea actual a fondului e de Cor. 1076.83.

Fondul de rezervă are Cor. 74.24.

Toate acestea se pot vedea în detail din rațiociniul cassariului, examinat de comitetul de revizuire.

D. P r o p u n e r i.

Prezentând acest raport rugăm Onorabila adunare generală:

a) a lua spre știre aprobatoare acest raport, dând absolutiv Consiliului și cassariului pentru gestiunea anului 1905.

b) a alege un nou membru în consiliu pe 2 ani în locul vacant.

c) a decide asupra propunerii pentru modificarea §-lui 4 din statute.

Blaj, din ședința consiliului de direcțiune, ținută în 25 Faur n. 1906.

Aurel C. Domșa **Augustin Caliani**
director notar.

Circulația casei în anul 1905.

Întrate.

1. Taxe de înscriere	865.80
2. Încasări la 6 cazuri de moarte	1121.40
3. Reținuți și dăruți fondului de rezervă	73.30
4. Tipărituri vândute	7.50
5. Interese după depuneri (20.46+0.94)	21.40
6. Suma intratelor	2089.40

Eșite.

7. 6 ajutoare	610.50
8. Cassariului și incassatorului	84.—
9. Tipărituri, porto, ș. a.	243.83
10. Depuși spre fructificare	1112.96
11. Numărariu soldat la 1906	38.11
12. Suma eșitelor	2089.40

Averee.

13. Fond de rezervă	74.24
14. Profit curat	1076.83
15. Suma averii	1151.07

Blaj la 25 Faur 1906.

Aurel C. Domșa **Octavian Măcelariu**
director cassariu.

S'a revăzut și aflat în ordine:

Blaj la 27 Faur 1906.

Comitetul de revizuire:

Dr. Laur. Nestor, **Victor Muntean,**
Rudolf Riș.

A V I Z !

Aduc la cunoștința On. public român, că mi-am deschis în Blaj:

birou de întreprinderi tehnice.

Provăzută cu toate celea necesare, ca să pot presta lucru bun și eficient, mă rog de sprijinul binevoitor al On. public român.

Întreprind:

Măsurări de pământ (suprafață și nivel). — Comasări. — Segregări. — Impărțiri de moșii. — Măsurarea celerității apelor. — Spondări de apă și subsol. — Expropiări (pentru căi ferate, canalizări ș. a.

Planuri, devize, trăsări edificării, și finanțări de:

Căse de locuit. — Școli. — Biserici. — Capela. — Vile. — Cripte. — Superedificate economice. — Magazine. — Fabrici ș. a. Ameliorări de pământuri. — Regulări de râuri și văi. — Acvaducte și cloace comunale. — Jazuri. — Canale de mori. — Mori. — Fântâne comune și arteziene ș. a. Drumuri comune și căi ferate. — Regulări de orașe. — Pavagiu. — Poduri (din orice material) ș. a.

Expertize, conferiri, informațiuni tehnice. — Copii de planuri și devize ș. a.

Devize de lucrări la cerere gratuit și franco.

De încheiere amintesc, că Preaveneratul Conzistor al arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș, m'a numit de inginer arhidiecezan. Blaj, în Februar 1906.

Cu deosebită stimă:

Ioan F. Negrutiu,

Inginer diplomat, inginerul Arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Și pe calea aceasta aduc celea mai sincere mulțămite următoarelor femei credincioase, cari cu obolul lor au contribuit la ridicarea cultului divin prin aurirea s. potir, cu suma de 15 cor. și anume: Adolfină Voda, Valeria Pop. câte 2 cor. Florica Pop. Trandafira Guțiu. Raveca Bilca. Magdalena Oltean. Anisia Guțiu. Teodora Gavruș. câte 1 cor. Maria Nicoară 3 cor. Catalina Lengyel 2 cor. și următoarelor pentru cumpărarea unui rând de ornate bisericesti de catifea neagră, în sumă de 70 cor. și anume: Adolfină Voda, Valeria Pop, Trandafira Guțiu, Maria Nicoară, Raveca Bilca, Maria Șanta. câte 10 cor. Veselina Silagi 3 cor. Samfira Guțiu 3 cor. Maria Oltean 4 cor. Dumnezeu să le respătească fapta bună înșuțit. Vaideiu. 20 Februar 1906. — Alexandru Voda. preot gr-cat.

Hymen. Nelli Deac fca profesorului nostru Aron Deac și Niță Vancea, rigurosant în drepturi, logodiți. — Felicitări!

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următoarele contribuiri:

Masa studenților: Eugenia Paraschiv, Sebeș 10 cor.

Internatul de fetițe: Ales. Papiu și Romul Marcu. Bistra câte 15 cor. Iacob Domșa și Aurel C. Domșa, câte 767 cor.

Deficienți: Gheorghe Gherghel, Szépviz. 15 cor.

Blaj. 2 Martie n. 1906.

Cassa centrală arhidiecezană.

Reuniunea femeilor din Blaj. Duminecă în 25 Februar. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii femeilor române gr-cat. din loc, în localul Casinei, în fața unui public ales. Ni-s'a dat iarăși ocaziune să vedem, că interesul față de aceasta frumoasă instituțiune este tot mai mare, și că un progres îmbucurător să observă în toate direcțiile. Dăm câteva date din raportul general al Comitetului. Avera Reuniunii la sfârșitul anului 1905. a fost 10,620 cor. 86 fil. realizând o creștere în decursul anului de 937 cor. din cari s'au dat stipendii elevelor școlii de fete 450 cor. unei eleve de croitorie 250 cor. Cu ocaziunea sărbătorilor Crăciunului s'au colectat 305 cor. din care s'au provăzută cu vestimente 67 copii săraci. gimnaziști, normalişti, fete și ucenici. Succesul cel mai mare l-a avut balul reuniunii din 27 Ian., la care s'au prezentat aproape toate dansatoarele în costume naționale-românești și cu dreptul să atribuie meritul reuniunii, că în urma ei multe reuniuni și societăți românești din țară au reclamat cu insistență costumul românesc la baluri și petreceri. Membrii reuniunii cu sfârșitul anului au fost: onorari 6, fondatori 11, pe viață 37, ordinari 42, ajutători 32, ajutători pe viață 17, laolaltă 145. Cu privire la membri estragem din raportul general: „E ceva semnificativ, că din jur sunt membri la reuniune foarte puțini și e lucru cunoscut, că binefacerile reuniunii nu s'au restring numai la cei din loc, ci s'au ajutorează copii săraci și copile din toate părțile, să dau stipendii și cărora nu sunt din Blaj, la petrecerile reuniunii să invite și iau parte cei din împrejur fără nici o restricțiune ca și membrii, cari pe de-asupra mai poartă și sarcinile, și ar fi tare de dorit, dacă s'ar invita cu mai multă stăruință și doamnele dela sate de a s'au înscrie de membre la aceasta reuniune, care de 16 ani, de când există, și-a împlinit cu atâta zel misiunea sa culturală în viața noastră publică. — Credem, că apelul, ce s'a hotărât a să trimitte mai ales doamnelor din satele vecine, va avea efectul dorit și sprijinul, ce l-ar primi reuniunea și din afară ar face posibil, ca activitatea ei pe viitor să fie peste toate așteptările.

Dela societatea meseriașilor. Convenirea socială de duminică, aranjată de Societatea meseriașilor, a fost un bun început. S'au adunat vre-o șase familii și un grup de tineri sodali, între cari am văzut și câțiva străini. Poate prinderea postului i-a reținut pe ceilalți membrii, de n'au luat parte. Cei de față au avut plăcută distracție. Un cor de câțiva tineri a cântat spre mulțămirea tuturor două cântări; D-șoara Mariți Christlan, a predat cu simți și pricepere poezia lui Coșbuc „Nunta Zamfil rei“; iar tinerul triser Nicolae Ienășei, a produs ilaritate, declamând în adevărat accent bănățanesc poezia „Al mai tare om din lume“. S'a cântat și afară de program. La casă au intrat 20 cor. 60 bani. — Dl Oprea Popa din Cenade, a dăruit la fondul Societății 1 coroană.

Trei, Doamne, și toți trei. Un ziar german aduce o notiță despre intrarea în Tokio a eroului dela Port-Arthur — o intrare mai triumfală și decât a învingătorului dela Tsushima (Togo). Bătrânul Nogi, modest, nu voia să știe de bucuria triumfului, ce îi pregătia poporul — se gândia mult la jalea bătrânilor părinți ai celor, pe cari a trebuit să-i lase pe câmpii de luptă dela Port-Arthur. Durerea lui proprie era și durerea lor: pierduse și el pe ficiorii sei în slujba împăratului și a țării. La gara Shimhashi, pe stradele orașului mulțime enormă, orașul întreg pavoasat. Pe peron adunarea bărbaților mari ai poporului între ei și reprezentanții puterilor străine. Primul drum dela gară — în slujba datorinței: petrecut de aclamarea mulțimei, bătrânul, o apariție patriarhală, cu o barbă mare, albă, se îndreaptă spre palat, ca să deie samă despre luptele și suferințele armatei sale. De acolo spre cartierul Azabu, spre casa lui, așa de pustie acum. În etajul de-asupra două uniforme de ofiteri a fiilor sei căzuți în luptele Port-Arthurului, și puține rămășițe din trupurile lor: o urnă cu cenușă și un smoc de păr. Al treilea, cel mai tânăr, căzut la Nan-shan. Bătrânul cu perii cărunți, cruțat de moarte pe câmpul de luptă, singur în fața rămășițelor fiilor sei. Inima de părinte își reclamă și ea, în sfârșit, dreptul ei! Nogi a început să plângă . . .

Aviz. Tipicul de Tit Budu, e pus deja sub tipar și va apărea în scurt. Cei interesați să fie dar cu puțină răbdare.

Necrolog. Affăm cu multă părere de rău de moartea preatimpurie a Dr.-lui Eugen Pătăcean, avocat, președinte al eforiei școlare gr-cat. și a meseriașilor comani din Turda, membru în direcțiunea „Arieșanei“, membru al „Asociațiunii“ și a Congregației comitalului Turda-Arieș etc. etc., care după un morb scurt și greu, împărțit cu santele taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Marți în 27 Februar n. 1906. în etate de 35 ani și al 6-lea an al fericitei sale căsătorii, lăsând în doliu profund pe soția și două copile. — Turdenii și neamul nostru pierde în Pătăcean, un entusiast și bun român, care neînfrânt a luptat totdeauna pentru biruința cauzei românești.

Odihnească în pace!

E ușor de închipuit,

că un medicament, care dă putere nouă organismului, să-l pună în poziția de a rezista cabun succes ori căru morb. Aceasta se poate obține prin folosirea Emulsiunii de Scott. Emulsiunea de Scott e un preparat gustos și ușor de mistuit, care e pregătit din ulei de pește, din var și din hipofosfizi, de natriu Uleiul de pește îngrașe iar hipofosfizi întăresc sistemul nervos.

Pescarul cu batogul cel mare este semnul de garanție al procedurii veritabile a Emulsiunii lui Scott.

Să poate afla în ori-ce apotecă.

Trimitându-se 75 fileri, și provocându-se la „Unirea“, primește fie-care franco o sticlă de muștră dela

Dr. BUDAI EMIL,
farmacia orașului

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale costă 2 cor. 50 fil.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotismul.

(Continuare)

Prin urmare cauza fenomenelor hipnotice superioare trebuie să fie spiritele rele. Și pe dreptul. De o parte fiindcă fenomenele acestea nu întrec puterile spiritelor, și așa pot fi produse de ele; iar de alta, fiindcă natura faptelor acestora se potrivește foarte bine cu natura diavolului.

Am zis întâi, că: *Fenomenele acelea nu sunt peste puterile spiritelor necurate.* Pentru că ele nu întrec puterile naturale în sine, ci numai cu privire la modul, în care se produc. Spiritele rele însă pot aplica forțele naturale în mod nou necunoscut. Greutate ar fi numai cu privire la cunoașterea cugetelor și la prevederea lucrurilor venitoare. Dar acestea încă se pot face de spiritele necurate. Căci deși ele nu pot cunoaște cugetele omului în sine, totuși le pot cunoaște în cauzele lor, în reprezentările fantaziei. În ce privește apoi prezicerea lucrurilor venitoare, acestea: ori nu sunt depărtate, și ca atari le cunosc în poziția actuală a individului; ori dacă sunt depărtate, se prezic numai în general fără de amănunte, așa, că ușor se pot verifica. Și cu atât mai vădit pot să o facă aceste spiritele rele, fiindcă ele au experiență îndelungată, și cunosc bine dispozițiile individului, ba pot să lucre și ele înseși pozitiv la îndeplinirea prezicerilor, prin ispite. Și tocmai de acolo, că spiritele rele nu cunosc venitorul, ci numai deduc la el, — provine și aceea, că de multe ori prezicerile acelea nu se verifică.

Am zis în locul al doilea, că: *Natura faptelor hipnotice se potrivește cu natura diavolului.* Căci natura și scopul diavolului este, ca pe oameni să-i abată de la calea adevărului, și să le strice și sufletește și trupește; iar de altă parte ca să cufunde omimea în imoralitate. Căci diavolul „era omoritor de oameni dintru început”, și el este „spirit necurat”. Aceasta este însă și natura fenomenelor hipnotice. Dreptaceea ele sunt produse de spiritele rele, înțeleg fenomenele superioare.

Aceasta este părerea și a medicilor și a scriitorilor creștini. Aceștia, cum am văzut, ascris fenomenelor superioare ale hipnotismului, în cazul când ar exista de fapt, spiritismului. Așa, Dr. Lapponi pune fenomenele telepatice (aparitia unor persoane înaintea altora, ca să-și facă cunoscută starea, în care se află, și în câțva și vederea lucrurilor din locuri depărtate) între fenomenele spiritiste.¹⁾ Tot așa face el și cu manifestarea de idei și cunoștințe, pe cari hipnotizatul mai înainte nu le avuse. „Dacă faptele acestea sunt adevărate, așa pe cum se spune”, zice el,²⁾ „noi declarăm, că ele cad cu totul afară de sfera hipnotismului simplu”. — Hipnotizarea, în fine, și comunicarea hipnotizatorului cu hipnotizatul, numai prin actele interne ale voinții, Lapponi o neagă, și zice, că până acuma nu s'a dovedit nici un caz de acestea. (Op. cit. pag. 83). Dar tocmai din negarea aceasta urmează, că el nu socotește hipnotizarea mentală drept fenomen hipnotic. — De altcun el spune în mai multe rânduri, că se întâmplă câteodată de fenomenele spiritiste se mestecă printre fenomenele hipnotice, ca printr'însele să se facă acceptabil și spiritismul. „Noi nu trebuie să ne uităm”, zice el,³⁾ „de ce am pomenit mai sus; că adecă, dacă se împreună, se amestecă ori se schimbă câteodată hipnotismul cu spiritismul, aceasta se întâmplă cu scopul ca fenomenele uimitoare ale unuia să deschidă calea la ale celuilalt, și ca acesta să se primească cu mai multă încredere... Când hipnotismul se amestecă cu spiritismul, noi putem conchide cel mult la o formă corcită de hipnotism spiritist, ori de spiritism hipnotic, pe care la-m putea numi pe scurt: hipno-spiritism, iar nu la confundarea hipnotismului cu spiritismul.”⁴⁾

¹⁾ Ipnatismo e Spiritismo, studio medico-critico, pag. 117—122.

²⁾ Op. cit. pag. 154.

³⁾ Op. cit. pag. 140.

⁴⁾ Amestecarea aceasta a spiritismului cu hipnotismul o mărturisește și Gibier (Spiritisme etc. Paris 1891 pag. 385—386 și 333 citat la Gio. Giuseppe Franco; Lo spiritismo, Roma 1893, pag. 282) spunându-ne, că în fenomenele hipnotice se amestecă câteodată un element străin, o cauză necunoscută, și zice, că profesorul Lasègue, cât ce o vedea amestecându-se în fenomenele hipnotice, le întrerupea numai de cât, zicând: Nu știu, că unde ajungi.

Verdictul, în fine, asupra fenomenelor hipnotice superioare, pe cari le pune la olaltă cu cele spiritiste, îl rostește, când zice¹⁾ „Cu privire la natura acelor, a) (fenomenelor spiritiste, și a acelor, de cari eu le-am pus între fenomenele hipnotice superioare), știința e silită să ne declare, că ele nu numai că sunt superioare, ci mai mult, cu totul contra legilor celor mai comune, mai universale și mai bine cunoscute ale naturii cosmice. De fapt, prezicerea exactă a unor lucruri venitoare, cari nu se referesc la persoana, care grăiește, ci la fapte contingente (cum a prezis, adaug eu, Ella Salamon, despre aducerea în curînd a obiectelor furate);... descoperirea particularităților dintrun fapt necunoscut, celor de față, cari mai apoi s'au adeverit cu toată exactitatea (de ex. cazul Ellei Salamon, când a văzut din Tuzsér pe fratele lui Neukom, care zăcea în Vârșet); cunoștința de limbi, despre cari de abia se știe că sunt, și din cari nu se va mai ști nimica în venitor (cum făcea de ex. copila, despre carea spunea Dr. Cervelo, că prezicea, că într-o zi va vorbi grecește, într'alta franțuzește și în a treia englezește); cunoștințele profunde în științe grele și exacte, cari de abia (în pe câteva pătrare de oară, după cari omul ajunge iarăși în starea de ignoranță, în carea a fost mai înainte (cum se pricepea de ex. Ella Salamon în diagnoza tuberculozei); .. toate faptele acestea sunt de așa, în cât ori ce om, fie și neînvățat, numai să aibă simțul comun trebuie să le recunoască nu numai ca superioare, ci și ca contrare legilor celor mai comune ale naturii biologice ori fizice.

„În consecință, noi suntem siliți să vedem în fenomenele spiritiste (și în cele hipnotice superioare, adaug eu, pe care vestitul medic le-a pus împreună cu cele spiritiste) manifestări de ord' praeternatural. În deșert s'ar încerca cineva să nege ordul acesta a priori, înzădar și-ar bate capul să-l combată a posteriori. Scos pe ușe, el intră iarăși pe fereastră. Îi poate strămta cercul de activitate, dacă voințe cineva, dar nu se poate nimici cu totul; căci și dacă îl negăm cu gura, îl simțim în lăuntrul nostru, în jurul nostru, deasupra noastră, pretutindenea. Spiritismul dovedește în modul cel mai necontestabil, ce numai se poate pofți, supranaturalul, pe care raționalismul împreună cu materialismul s'au silit cu încăpăținare în decurs de veacuri să-l extermineze, dar totdeauna zădarnic.”

Și după ce spune, că e absurd, ca fenomenele spiritiste să se explice pe cale naturală, — la cari eu mai adaug, pe cele hipnotice superioare, pe cari el le pusesese la un loc cu cele spiritiste, — continuă: „Cui va trebui să ascriem așadară fenomenele acestea? Cărei puteri să i-le atribuim? Răspunsul la întrebările acestea trebuie să-l dea filozofii și teologii, nu medicii.”

„Dar dacă totuși e iertat să-mi exprim părerea, voi zice, că mie nu mi-se pare imposibil, din contră mi-se pare necesar, să admit de cauze ale faptelor analizate niște ființe nemateriale, cari chiar prin mijlocirea fenomenelor acelor speciale ne dovedesc și ne arată existența sa.”

Existința ființelor acestora nemateriale o arată cu argumentul teologic cunoscut tuturor: din gradurile treptate de perfecțiune, ce sunt în ființele superioare omului; de unde deduce, că trebuie să fie și ființe superioare omului, dar nevăzute. Și nici nu se poate zice, că noi n'ar trebui să admitem existența astorfel de ființe, din motivul că nu le vedem, ori nu le putem cerca natura. Pentru că sunt multe ființe, cari au existat și fără să le fi cunoscut noi, și pe cari nici azi nu le vedem cu organele noastre naturale: *microbii, bacili*, etc. Ființele acestea apoi, nu se poate zice că nu s'ar amesteca în daraverile omului, — fiindcă sunt superioare —, pentru că și omul se amestecă în daraverile ființelor inferioare și-e, fără ca să fie măcar cunoscut de ele. Și după ce întreagă lumea sensibilă e compusă din ființe bune și rele, nu e imposibil, că așa să fie și ființele superioare omului. Și fiindcă e absolut cu neputință ca Dumnezeu sau spiritele bune să stea la dispoziția unor oameni, de multeori stricați, și să promoveze necredința și nemoralitatea, pentru că atunci ar fi mai favorabilă condiția acestora, decât a acelor, care se îndestulesc cu adevărurile descoperite de știință ori de credință; prin urmare, conchide Lapponi, fenomenele spiritiste, și împreună cu ele și cele hipnotice superioare, adaug eu, sunt produse de spiritele rele.

(Va urma.)

¹⁾ Op. cit. pag. 189—190, 1902 și urm.

Papa și dreptul primev al bisericii răsăritului.

(Continuare și fine).

Aci la săborul dela Cartagena, glava I. stă: *de vor lua episcopii darul unui episcop, de va vrea să meargă la Roma, să-l judece, să fie ascultat, Roma se scrie sau se poruncească*; la glava 133: *Urban*, episcopul dela Sechia, de nu va îndrepta lucrurile cele ce i-se cade a îndrepta sau să fie fără împreunare sau la Roma să se cheame.

Săborul dela Ancira, a depus pe Paul Samosatenu, episcopul Antiochiei, ca pe un eretic (medular pured), dânsul însă n'a voit a părăsi scaunul, pentru aceea a fost arătat împăratului Aurelian, care a scris *Episcopului bisericii Rămului* și arhierilor, cari erau cu dânsul, ca se adevereze pentru Pavel, *să vadă de-l vor fi scos pe dreptate*, atunci să-l gonească dela biserica creștinească, pe cum an și fost (după cum scrie și Eusevie Pămfiliei).

C. 3. dela Antiochia sună: Episcopul și preotul și diaconul, căruia i-s'a luat darul de săbor pentru neomenia lui, de va sluji liturgie, acela să nu mai aibă stare. *Tălcul acestui canon* provocându-se la c. 3. și 4. dela Sardica, zice, *că Episcopului, ce i-s'a luat darul de toți Episcopii eparhiei, i-se dă voie, să cheame și să alerge la fericitul episcop dela biserica Romei, ca să se îndrepteze, și la Episcopia lui să nu se rânduiască altul, până ce va căuta judecata lui Episcopul Romei, și deplin o va face adevărată. Și este voia aceasta mai adevărată și mai milostivă, și se ține până în ziua de astăzi* pag. 482.

Canonul 3. dela Sardica, unde au fost adunați episcopii răsăritului și apusului, glăsuiește așa: „nici un Episcop să nu se mute vre-într'o cetate nechemat, așisderea și Episcopul în eparhie, de va avea vre-o judecată, să nu cheme alți episcopi străini, iară de nu, să judece Rămul, și să fie și străini, adecă de li va părea că îl judecă rău să apeleze la Roma, pe cum zice Tălcul.

Iară canonul 4. așa: Dacă se va lua darul Episcopului, și se va închizeșu că va să-și mai caute rândul, atunci nu poate să se pue altul în scaun, de nu va porunci Rămleanul, ca să-și caute luarea darului, sau cu sol sau cu cărți.

Ca o ilustrare a celor aci zise aduc și un cas din viața lui Teodoret, episcopul Cirului, unul dintre cei mai învățați în biserica răsăritului. Dânsul după o păstorire de 26 ani, în conciliul pseudo-efesin, a fost depus ca adict a lui Nestorin, deci apelează la scaunul apostolic pe la finea anului 449. În apelata aceasta îndreptată către Leo, episcopul Romei, zice: „dacă Pavel, vestitoriul adevărului, bucinul Spiritului Sânt, s'a dus la marele Petru, ca dela el să aducă clarificări pentru Antiocheni, despre pre-crisiele legii, cu atât mai vârtos noi umiliții și puținii, trebuie să alergăm la scaunul vostru apostolic, ca de acolo să primim medicina, ce vindecă ranele bisericii, căci vouă vi-se cuvine înțaietate întru toate (vobis primas in omnibus tenere convenit), și credința voastră se vestește în toată lumea. La voi se află și mormintele lui Petru și Pavel, care luminează inimile cre-

dincioșilor. Ce e drept din răsărit se trage această păreche preafiericită și divină, și a revărsat razele în toate părți; ei în apus li-s'a sfârșit viața, și de aici luminează acum toată lumea. Aceștia au făcut scaunul vostru prea nobil, de aci provine cuimea bunătăților voastre. Ci scaunul acelora și acum îl luminează Dumnezeu lor, deoarece a pus în el pe Sântia Voastră, care împărtiați razele credinței adevărate.“ Apoi ridicând zelnul Papei Leo în contra infamilor manichei, espune doctrina Papei despre întruparea Mântuitorului nostru, carea a fost de toți admirată, prin ce deplin se dovedește caracterul lui apostolic. După aceea arată nedreptatea sentinței adusă asupra lui și enumerându-și meritele pentru prosperarea bisericii, și înșirând scrierile lui, roagă pe Papa, să-i facă judecată dreaptă, ce s'a și întâmplat.

De închiareadung, că atunci când strămoșii nostri s'au unit cu biserica Romei, recunoscând pe Episcopul Romei de cap văzut al bisericii, n'au făcut nimic alta, decât an prenoit doctrina aceea, ce o a protesat biserica primevă a Răsăritului, și afirmările, că ne-am abătut dela credința strămoșască, sunt numai bârfele răutăcioase.

Dr. Luca.

Spicuri literare.

Lourdes și minunile sale.

Credem în mesele, care se învârtesc; credem în spiritele, ce fac șgomot; credem în case locuite de stafii, și în ori-ce fenomen de telepatie, spiritism sau ocultism. Credem iarăși în somnambuli și în cărturărare, în cetitoarele viitorului, și când domnul de Rochas ne arată un clișeu, pe care vedem un mic vârtej alb, și ne spune, că a fotografat un suflet, sau cum îl numește d-sa, un corp astral, iarăși credem.

Dar nu voim să credem, că există vindecări, care depășese marginile inteligenței omenești, și că știința omenească este incapabilă să le explice.

Trebuie să se remarce, că dela 1882, de când s'a înființat biroul medical la Lourdes, condus de d-rii Cox și Boissarie, s'au observat mii și mii de vindecări. În patru-spre-zece ani, 2.712 medici au venit la Lourdes; ei erau francezi și străini, catolici, protestanți sau evrei, membri ai Academiei de medicină, profesori ai facultății, chirurgi, șefi de serviciu sau interni de-ai spitalelor. Uit să pomenesc pe oamenii de litere, pe corespondenții de ziare, pe artiștii, toți aproape liberi cugetători, cari au constat minunile făcute la grotă din Lourdes.

Când Emil Zola veni în 1892. la Lourdes, i-se deschise toate ușile, și spunea unui redactor al ziarului „Le Temps“:

„Am văzut oameni, cari nu puteau să se miște, umblând de-odată“. Dl Berheim, șeful școalei din Nancy, emulul lui Charcot, n'a esitat să scrie: „Toate aceste observațiuni de vindecări autentice au fost culese cu sinceritate și controlate de oameni cinstiți. Faptele există“. Dela 1858. Lourdes a vindecat 2.636 de bolnavi. Și urmăm a crede pe cărturese și zimbim de minunile dela Lourdes!

În 1867. lui Pierre de Rudder, un belgian, i-se rupse piciorul stâng: tibia și peroneul eran sdrobite. Toate îngrijirile, pe care medicii le dăseră, au fost zădarnice și ulceratiuni se formară. Bolnavul refuză amputarea și până în 1875. suferi grozav. Atunci părăsi medicina, care se arată neputincioasă, și merse la Lourdes. Credința înființată a bolnavului, îl ajută: intrat în

piscină, aruncă cărjele, și era vindecat. E încunjurat, medicii îl examinează și îl găsesc pe deplin vindecat. Doctorii Royer și Tavernier, — acesta un încăpăținat ateu, — dovediră completa lectuire.

În 1903, doamna Rouchel din Metz avea pe obraz un ulcer hidos. Veni la Lourdes. Certificatul medicului său curant dovedea că bolnava avea un lupus îngrozitor, care-i perfora obrazul. Pelerinii o văzură, ingenunchiată la bazinul sfânt, desfăcând bandagiul, care-i acoperia rana și se dădură înapoi plini de groază. De mai multe-ori își înmăia figura în apele grotei, dar fără succes. Desperată se reîntorcea la spital, și pe când voia să se bandajeze, scoase un strigăt, era vindecată; pe figură avea numai o pată roșie. Întoarsă în Metz, medicii constată minunea.

Emile Zola văzu și dânsul mari minuni. Este destul a cita cazul Mariei Lemarchand, care avea figura plină de ulcere tuberculoase. Când eși din piscină, era vindecată. Zola se găsia în biroul de consultațiuni, când ea veni. Despre dânsa în romanul său ne vorbește, când ne descrie pe Elisa Rouquet.

Deschideți cartea sa la paginile 363 și 364: mărturisirea vindecării se poate ceti. Doctorul la Néelle, șef de clinică la Hotel-Dieu din Caen, a îngrijit pe Maria Lemarchand, după vindecare, și scria doctorului Boissarie: „Ea se află sănătoasă“.

Zola zugrăvește în romanul său pe o ofticasă în ultimul grad, tușind, scuipând, nădușind, slabă, lividă, pe care o numește La Grivotte. La Grivotte se numia în realitate Maria Lebranchon. Ea sosi în Lourdes, la 20 August 1902; veni la grotă, și după baie, era vindecată. Medicii nu mai găsiră nici o leziune la plămâni. Zola se afla în sală împreună cu trei-zeci de medici. Ea se află și azi sănătoasă.

Și Zola în romanul său, nu găsește altceva mai bun, decât să spună, că bolnava se întorcea nevindecată. Doctorul Boissarie a protestat, iar romancierul răspunse:

— Sunt stăpân pe personagiile mele.

„Românul literar“ Nr. 6. NICOLAE A. IONESCU.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul V. Nr. 7. cu următorul sumar: N. Iorga, Carmen Sylva în literatura românească. — Z. Bărsan, Scrisoare (poezie). — Virgil Caraiivan, Aliman Voinicul (poveste). — D. Ramură, Răvaș de nuntă (poezie). — Ion Bărsanul, Din Constanța la Constantinopol. — Lazăr Iliescu, Cetatea luată (poezie). — N. N. Beldiceanu, O zi bună (schită). În supliment: La cruce; La fântână (după Bouquet) ilustrații.

Numărul: în țară 20 bani, în străinătate 25 bani. Abonamentul: în țară 10 lei pe an, în străinătate 12 lei pe an. Redacția, Strada Buzzești Nr. 42. Administrația: Str. Regală, 6 (Tipografia „Minerva“).

„Dela țară“, primul volum al colaboratorului nostru Ioan Agârbicean, e bine apreciat de celea mai competente critice. Dl Iorga în „Sămănător“, Dr. Sextil Pușcariu în „Luceafărul“ și cronicarul dela „Revista noastră“ sunt de perfect acord în a lăuda talentul dlui Agârbicean, care promite a deveni un artist mare. Indemnăm po toți cetitorii nostri, să grăbească a-și procura acest volum. Prețul cor. 1.20.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.

Cărți de rugăciuni:

a V. ediție
ACATISTERIUL sau carte ce
cuprinde în sine rugă-
ciuni pentru pietatea fiecărui
creștin. Revăzut și completat. —
În rugăciuni această carte e un
adevărat mărgăritar sufletesc, o
carte foarte potrivită pentru
fiecare. — Costă leg. 1 cor. +
10 fil. porto.

Tatăl nostru Carte de rugăciuni
împreună cu Răs-
punsurile dela s.
Liturgie, cu Troparele și
Condacele învierii și ale
sărbătorilor de peste an,
și Troparele morților. Pre-
țul 32 fileri.

ACATISTUL MIC,
sau carte ce cuprinde în sine
rugăciuni către Preasf. Năs-
cătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

74 distingeri. 6 medalii de stat.	10,000 motoare liferate spre îndestularea tuturora.
--	--

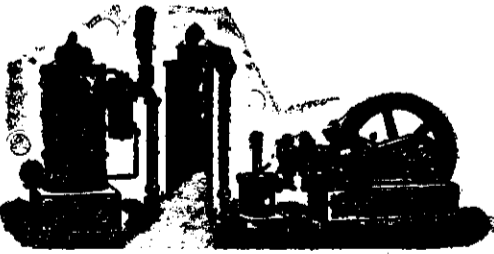
Filiala

Fabricii de motoare din Drezda

Ignățiu Gellért & Cie.

Budapest, VI. Teréz-körut 41.
Telefon 12—19.

Motoare cu benzină, cu ulei, cu spirt,
cu acetylen. — Motoare cu benzină pentru
îmbilăt.

Celea moderne, cea mai perfectă
și cele mai bune motoare generatoare.

Motoarele de Drezda e recunos-
cut de cel în toată Europa. Con-
regătit din material ales

după ani de lucru nu
lipsă de reparatură. —
Manipularea e foarte
simplă. Lucru sunt mici.

Motoarele de Drezda să pot
lucru la diferite întreprinderi industriale și
economice: la mori, la fabrici de cărămizi,
fabrici de scânduri și de lemne, la scos de
apă, la negoțul cu lapte, la îmbilăt etc.

Instalările noave să fac prin oamenii
noștri experți.

Deslușiri și preliminare se dau la cerere.

**Garantă bună! Condițiuni de solvire
avantajoase.** (31) 10—24

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. Benhur sau zilele lui Mesia, de
Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. M. Eminescu. Studiū critic. —.90
3. Câte-va momente din ince-
puturile bisericii rom. de
C. Auner —.20
4. Nume de familie la românii
din Ungaria, de A. Viciū. —.12
5. Din viața lui I. Micul de
M. Străjan —.16
6. Albertina. Povestire de
Dr. V. Bojor. —.30
7. Cestiu din dreptul bis. unite
p. I. II. 3-40
8. Cele două fețe ale lumii de
Nicu —.30
9. Ziua Deșteptării de Aurel
Fodor. —.16
10. Cele două conștiințe, pieză
teatrală în 5 acte, trad. de
Simion Zehan —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10
Nrii, li primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo 6 cor.
legat 9 „
Pe hârtie velină consistentă:
crudo 5 cor.
legat 8 „

Cruce sau stea dublă

*electro-
magnetică*

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorază pe lângă garanță:
reumă, astmă, (respirație grea), insomnie
vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie,
nervositate, neapetit, gălbănare, durere
de dinți, durere de cap, impotență, in-
fluență, precum și ori-ce morb de nervi.
Morbosul, care nu se vindecă în timp de
45 de zile folosind aparatul de sub Nrul
88503, își reprimște banii numai decât.
Acolo unde n'a folosit nici un medicament,
cercați aparatul meu; sum convins despre
sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vânzare îl trimite
în țară și străinătate cu rambursă, sau
dacă banii se trimit înainte.

SCHIFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.
16 (43—52)

Julius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) strada
Cisnădiei 3.

Tot felul de oroloage, juvaere din aur și
argint, — tăcămuri din argint, recuise
de aur și argint pentru biserici.

☞ Cel mai mare deposit din Ardeal ☜
Mare deposit de sticle măritoare,
ocheane și binocle

Comandele se esecută numai
pe lângă rambursă.

Reparările se esecută prompt și eftin.
Cumpăr eventual schimb cu cel mai
mare preț curent obiecte vechi de aur
și argint și petri scumpe.

☞ La cerere trimiț franco și gratis
Prețcurent ilustrat. ☜

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru re-
montoir din argint, cu acoperișuri
duple de o construcție puternică și trai-
nică, costă 7-50 coroane.

(5) 20—52

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fierț.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfei
trimit în totă lumea venumita și de totă lumea
plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe,
6 linguri de masă, 6 cu-
țite de desert, 6 furcu-
lițe de desert, 1 lingură
pentru supă, 1 lingură
pentru lapte, 2 luminări
elegante pentru salon,
tote din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător pri-
mesce ca dar, și pe lângă garanță

**o cumpănă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.**

Argintul de Mexico este un metal alb (și din-
lăuntru) despre calitatea căruia primesc garanță
pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă
ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

☉ Săpun de toaletă ☉

pregătit din: trandafir, lillie, viole, resedă,
jasmin, lăcrămiore.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica
cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.